

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ЗЗСО ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО КУЛЬТУРНОГО НАДБАННЯ УКРАЇНИ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

Бурдун В.В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри технологій виробництва і професійної освіти
ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка», м. Полтава

У Законі України «Про освіту» вказано, що метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору [1].

У навчальній програмі з трудового навчання для ЗЗСО навчальних закладів 5 – 9 класів 2017 р. очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів згруповано за трьома компонентами: знаннєвим, діяльнісним і ціннісним [2].

Саме формуванню в учнів ЗЗСО ціннісного ставлення до культурного надбання українського народу на уроках технологій і присвячене наше дослідження.

Під цінностями ми розуміємо будь-які матеріальні або духовні явища, які мають значення для людини чи суспільства, заради яких вона діє, витрачає сили, час, гроші, здоров'я тощо, заради яких вона живе.

Свідомість людини включає не лише знання, але й переживання того, що має значення для людини у силу відношення до її потреб, інтересів тощо.

У програмі «Трудове навчання для загальноосвітніх навчальних закладів 5 – 9 класів» 2017 року і модельних програмах 2021 р. вже чітко прописаний ціннісний компонент у вигляді ставлення учнів до різних явищ. Особливу роль у ціннісному компоненті відіграє ціннісне ставлення до культурного надбання українського народу.

Особистісна орієнтація сучасної освіти передбачає прилучення молодшої людини до культурного надбання нашої нації, до творчої діяльності, що є основою духовного розвитку особистості.

На уроках технологій вчитель має можливість впливати на внутрішній світ учнів, виховувати патріотичні й національні цінності, та водночас розвивати творчі здібності. Крім того, вчитель технологій має безліч можливостей для формування свідомих громадян України, які знають і поважають історію, традиції та звичаї народу, та прагнуть до збереження культурного надбання народу.

Україна має багату історію розвитку на своїй території різноманітних народних промислів, таких як: вишивка, писанкарство, гончарство, килимарство, ткацтво тощо.

Також наша країна відома декоративним розписом: Косівським на Івано-Франківщині, Опішнянським – Полтавщині та Петриківським – Дніпропетровщині.

Звернення до традицій українського народу найдоцільніше простежується у проєктній діяльності, що дозволяє всебічно дослідити те чи інше культурне надбання народу, долучитися до її створення та збереження.

Проєктування виробів з використанням українських національних традицій:

- допомагає активізувати процес виховання національної свідомості здобувачів освіти;
- передбачає формування національних та загальнолюдських цінностей;
- дозволяє формувати творчий, культурний досвід учня шляхом звернення до національної культури й історії;
- сприяє формуванню у підростаючого покоління високих моральних і естетичних якостей, духовності, поваги до народної творчості.

Для культурного самовираження здобувачів освіти можна запропонувати творчі проєкти оберегової символіки, цікаві короткі екскурси в історію, етнографію, відвідування музеїв, зустрічі з народними майстрами, перегляд фільмів тощо.

Формування національної свідомості досягається й через дослідження та виготовлення патріотичних сувенірів, а саме оберегів. Адже наші пращури вірили, що справжні обереги українського народу дарують силу, захищають від зла, допомагають у справах та допомагають мандрівникам цілими і неушкодженими повернутися додому.

Це твори мистецтва, у які кожен здобувач освіти вкладає частинку своєї душі, переплітає із доброзичливими побажаннями конкретній людині, нашим захисникам, рідним тощо.

Звернення до народних мотивів стимулює розвиток учнів як носіїв культури, адже так відбувається закріплення в їх уяві чітких канонів, які існували або існують нині.

У обрядовій творчості здобувачі освіти розвивають свій естетичний смак. Наприклад, розмальовування писанок передбачає знання великої кількості традиційних візерунків, яким діти навчаються від старшого покоління. Під час експериментів з барвниками вивчається рослинний світ і його специфіка.

Звернення до української кухні дозволяє дослідити історію страв, різноманіття рецептів за регіонами, а відтак зберігати технології приготування страв, звичаїв, використовуючи традиційні інгредієнти, інструменти, посуд тощо.

Культурна спадщина України об'єднує людей зі всіх регіонів країни, допомагає закладати у прийдешні покоління паростки добра, виховувати шанобливе ставлення до нашого культурного надбання. Народ, який дбає про свою самобутність, ідентифікацію через традиції, дбає про себе і про свою державу. Україна багатонаціональна країна і наше розмаїття, яке говорить про кількість самобутніх етнічних груп, зрештою доповнює одну велику розмаїту українську традицію.

Звернемо також увагу на тому, що учнів на уроках технологій необхідно знайомити не тільки з історією народних промислів, які були поширені в Україні, а й з промислами, які притаманні у сучасній Україні.

Таким чином, можна зазначити, що звернення до народної культури забезпечує становлення свідомого громадянина, патріота держави, що має високий естетичний та духовний розвиток.

Список використаних джерел

1. Закони України «Про освіту».
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

2. Навчальна програма з трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів. 5–9 клас. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-5-9/56126/>